

DE EUROPESE TOEZICHTHOUDER VOOR GEGEVENSBESCHERMING

Samenvatting van het advies van de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming inzake het voorstel tot wijziging van Richtlijn (EU) 2017/1132 met betrekking tot het gebruik van digitale instrumenten en processen in het kader van het vennootschapsrecht

(De volledige tekst van dit advies is beschikbaar in het Duits, het Engels en het Frans op de EDPS-website: www.edps.europa.eu)

(2018/C 324/06)

Het advies wordt uitgebracht in antwoord op een raadpleging door de Europese Commissie en naar aanleiding van een specifiek verzoek van het Europees Parlement.

Het voorstel voor een richtlijn tot wijziging van Richtlijn (EU) 2017/1132 met betrekking tot het gebruik van digitale instrumenten en processen in het kader van het vennootschapsrecht beoogt het gebrek aan regels in het huidige EU-kader aan te vullen met regels voor online registratie, indiening van informatie en bekendmaking betreffende ondernemingen en bijkantoren in elektronische vorm of de discrepantie tussen de regels die de lidstaten in dit verband toepassen. Bovendien beoogt het voorstel te waarborgen dat lidstaten ondernemingen in staat stellen te profiteren van de toepassing van elektronische identificatie en te voorzien in een aanvullende uitwisseling van gegevens tussen de nationale ondernemingsregisters betreffende de diskwalificatie van bestuurders. Het voorstel waarborgt tevens kosteloze toegang tot een lijst van documenten en informatie in alle lidstaten en voert het beginsel van eenmaligheid op het gebied van het vennootschapsrecht in zodat ondernemingen dezelfde informatie niet meerdere keren aan verschillende instanties hoeven te verstrekken. Ten slotte biedt het de Commissie de mogelijkheid een facultatief toegangspunt voor EU-instellingen op het platform in te stellen.

De EDPS verwelkomt het voorstel en deelt de mening van de Commissie dat het gebruik van digitale instrumenten kan leiden tot gelijkere kansen voor ondernemingen, met dien verstande dat rekening moet worden gehouden met het feit dat betere toegang tot persoonsgegevens vergezeld moet gaan van doeltreffende maatregelen ter voorkoming van onrechtmatige of oneerlijke verwerking van deze gegevens. Daarom is dit advies gericht op specifieke aanbevelingen met twee doelstellingen: rechtszekerheid garanderen en bewustzijn vergroten ten aanzien van risico's die voortvloeien uit de toegankelijkheid van persoonsgegevens die op grote schaal in digitale vorm en in meerdere talen op het internet beschikbaar zouden komen via een eenvoudig toegankelijk Europees platform/toegangspunt.

De EDPS beveelt aan de herziening van de bepalingen over het systeem van gekoppelde registers (Business Registers Interconnection System) aan te grijpen om de aanbevelingen in zijn advies inzake het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijnen 89/666/EEG, 2005/56/EG en 2009/101/EG zorgvuldig te overwegen ten aanzien van de koppeling van centrale, handels- en vennootschapsregisters. Bovendien beveelt hij aan rekening te houden met de specifieke aanbevelingen die zijn gegeven in het advies inzake het voorstel voor een verordening betreffende de oprichting van één digitale toegangspoort en het eenmaligheidsbeginsel, teneinde rechtszekerheid op het gebied van verwerking van persoonsgegevens te waarborgen.

Verder stelt de EDPS voor een verwijzing toe te voegen naar de nieuwe verordening die binnenkort in de plaats treedt van Verordening (EG) nr. 45/2001 van het Europees Parlement en de Raad⁽¹⁾. Ook beveelt hij aan in het voorstel het kader voor gegevensstromen en administratieve samenwerkingsprocedures te specificeren die via het elektronische netwerk verlopen, teneinde ervoor te zorgen dat gegevens op een solide juridische grondslag worden verwerkt en dat wordt voorzien in toereikende waarborgen voor gegevensbeveiliging, met name met betrekking tot de persoonsgegevens betreffende de diskwalificatie van bestuurders.

Ten slotte beveelt de EDPS aan een verwijzing toe te voegen naar Besluit 2014/333/EU van de Commissie⁽²⁾, waarin de taken en verantwoordelijkheden van de Commissie bij het verwerken van gegevens in het kader van het e-justitieportaal worden vermeld. Bovendien roept hij op om meer duidelijkheid te scheppen omtrent de respectieve verdeling van taken en verantwoordelijkheden van elke partij die betrokken is bij de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de functie van verwerkingsverantwoordelijke (al of niet gezamenlijk).

⁽¹⁾ Verordening (EG) nr. 45/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2000 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door de communautaire instellingen en organen en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (PB L 8 van 12.1.2001, blz. 1).

⁽²⁾ Besluit 2014/333/EU van de Commissie van 5 juni 2014 inzake de bescherming van persoonsgegevens op het Europese e-justitieportaal (PB L 167 van 6.6.2014, blz. 57).

1. INLEIDING EN ACHTERGROND

1. Op 25 april 2018 nam de Europese Commissie („Commissie”) het voorstel aan voor een richtlijn van het Europees Parlement („Parlement”) en de Raad tot wijziging van Richtlijn (EU) 2017/1132 met betrekking tot het gebruik van digitale instrumenten en processen in het kader van het vennootschapsrecht ⁽¹⁾ („voorstel”), samen met het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn (EU) 2017/1132 met betrekking tot grensoverschrijdende omzettingen, fusies en splitsingen ⁽²⁾. Aangezien het tweede voorziet in geharmoniseerde regels op het gebied van grensoverschrijdende omzettingen, fusies en splitsingen, richt het advies zich op het voorstel.
2. Dit advies is opgesteld naar aanleiding van een raadpleging door de Commissie en een afzonderlijk verzoek van het Parlement aan de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming („EDPS”) om als onafhankelijke toezichthoudende autoriteit een advies over het voorstel uit te brengen. De EDPS waardeert het dat hij is geraadpleegd zoals vereist bij artikel 28, lid 2, van Verordening (EG) nr. 45/2001 en dat een verwijzing naar het advies in de preambule van het voorstel is opgenomen.

1.1. Doelstellingen van het voorstel

3. Het voorstel is gebaseerd op artikel 50, lid 1, en artikel 50, lid 2, onder b), c), f) en g) van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en heeft de volgende doelstellingen:
 - het huidige EU-kader vervolledigen door het aanvullen van de regels voor online registratie, indiening van informatie en bekendmaking betreffende ondernemingen en bijkantoren in elektronische vorm, of het herstellen van de discrepantie tussen de regels die de lidstaten in dit verband toepassen, volgens de Commissie een bron van onnodige kosten en rompslomp voor ondernemers ⁽³⁾;
 - ervoor zorgen dat vennootschappen een beroep kunnen doen op elektronische identificatie en vertrouwensdiensten in het kader van de eIDAS-verordening ⁽⁴⁾;
 - voorzien in een aanvullende uitwisseling van gegevens tussen de nationale ondernemingsregisters betreffende de diskwalificatie van bestuurders;
 - toegang tot openbaar gemaakte documenten en informatie over ondernemingen uitbreiden tot ondernemingen anders dan de vennootschapsvormen die worden genoemd in bijlage II bij Richtlijn (EU) 2017/1132 van het Europees Parlement en de Raad ⁽⁵⁾;
 - kosteloze toegang tot een lijst van documenten en informatie in alle lidstaten waarborgen;
 - het eenmaligheidsbeginsel invoeren op het gebied van vennootschapsrecht zodat ondernemingen dezelfde informatie niet meerdere keren aan verschillende instanties hoeven te verstrekken;
 - de Commissie de mogelijkheid bieden een facultatief toegangspunt voor EU-instellingen op het platform in te stellen.

1.2. Context van het voorstel

4. In Richtlijn (EU) 2017/1132, die door het voorstel wordt gewijzigd, zijn een aantal richtlijnen op het gebied van vennootschapsrecht gecodificeerd ⁽⁶⁾, waaronder Richtlijn 2012/17/EU van het Europees Parlement en de Raad ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ COM/2018/239 final, 2018/0113 (COD).

⁽²⁾ COM/2018/241 final, 2018/0114 (COD).

⁽³⁾ Toelichting op het voorstel, bladzijde 4 en 5.

⁽⁴⁾ Verordening (EU) nr. 910/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG (PB L 257 van 28.8.2014, blz. 73). Deze verordening voorziet in gemeenschappelijke standaarden voor wederzijdse erkenning van elektronische identificatiemiddelen ten behoeve van de grensoverschrijdende authenticatie voor een onlinedienst die door een openbare instantie in de lidstaat wordt geleverd. Zie het advies van de EDPS 2013/C 28/04 inzake het voorstel van de Commissie voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende vertrouwen in elektronische transacties op de interne markt (verordening betreffende elektronische vertrouwensdiensten) https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/12-09-27_electronic_trust_services_en_0.pdf en de samenvatting hiervan (PB C 28 van 30.1.2013, blz. 6).

⁽⁵⁾ Richtlijn (EU) 2017/1132 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2017 aangaande bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht (PB L 169 van 30.6.2017, blz. 46).

⁽⁶⁾ Richtlijnen 82/891/EEG en 89/666/EEG van de Raad en Richtlijnen 2005/56/EG, 2009/101/EG, 2011/35/EU en 2012/30/EU van het Europees Parlement en de Raad worden hierbij ingetrokken.

⁽⁷⁾ Richtlijn 2012/17/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2012 tot wijziging van Richtlijn 89/666/EEG van de Raad en Richtlijnen 2005/56/EG en 2009/101/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de koppeling van centrale, handels- en vennootschapsregisters betreft (PB L 156 van 16.6.2012, blz. 1).

Krachtens Richtlijn 2012/17/EU is het Business Registers Interconnection System („BRIS”) ingesteld, dat in meer detail is beschreven in Uitvoeringsverordening (EU) 2015/884 van de Commissie ⁽¹⁾. Het BRIS bestaat sinds 8 juni 2017 en telt volgens de website van de Commissie 31 deelnemende landen (de lidstaten van de EU plus de landen van de Europese Economische Ruimte). Het BRIS verbindt de nationale ondernemingsregisters met een „Europees centraal platform” en biedt via het Europees portaal voor e-justitie één toegangspunt waarmee burgers, ondernemingen en overheidsdiensten informatie kunnen zoeken over ondernemingen en hun bijkantoren die in andere lidstaten zijn opgericht. Met e-levering, één van de bouwstenen van de financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen (CEF) van de Europese Commissie ⁽²⁾, kunnen ondernemingsregistersystemen van lidstaten op een veilige manier berichten uitwisselen. Omdat het portaal voor e-justitie gebruikmaakt van CEF-e-levering, kunnen gebruikers van het BRIS ook van het inlogstelsel profiteren.

5. Volgens de effectbeoordeling bij het voorstel vertonen de EU-landen niettemin zeer grote verschillen wat betreft de beschikbaarheid van online instrumenten wanneer ondernemingen contact met overheden opnemen in verband met vennootschapsrecht. Elektronische overheidsdiensten worden door de lidstaten in verschillende mate verleend. Momenteel omvat het vennootschapsrecht van de EU een aantal elementen van digitalisering, zoals de verplichting voor lidstaten om online informatie over kapitaalvennootschappen beschikbaar te maken. Deze vereisten zijn echter beperkt in aantal en niet heel nauwkeurig omschreven, waardoor de tenuitvoerlegging per land zeer uiteenloopt. Daar komt nog bij dat bepaalde digitale processen helemaal niet in het EU-recht aan de orde komen en dat slechts zeventien lidstaten in een procedure voorzien waarmee volledige online registratie van ondernemingen gewaarborgd wordt. Voor de online registratie van bijkantoren is de situatie ongeveer hetzelfde ⁽³⁾.

1.3. Synergieën met andere initiatieven

6. In de toelichting bij het voorstel wordt opgemerkt dat het bepalen van specifiekere, materiële regels over de procedures voor het oprichten en registreren van kapitaalvennootschappen en bijkantoren een aanvulling zou vormen op het voorstel van de Commissie voor een verordening betreffende de oprichting van één digitale toegangspoort ⁽⁴⁾, die van toepassing is op de algemene registratie van bedrijfsactiviteit via online middelen met uitzondering van de oprichting van een kapitaalvennootschap. De invoering van het „eenmaligheidsbeginsel” op het gebied van vennootschapsrecht, dat inhoudt dat ondernemingen dezelfde informatie niet meerdere keren aan verschillende instanties hoeven te verstrekken, sluit ook aan op het actieplan voor e-overheid 2016-2020, ter ondersteuning van EU-brede inspanningen om de administratieve lasten voor burgers en bedrijven te verlichten ⁽⁵⁾.

3. CONCLUSIE

De EDPS beveelt derhalve aan:

- de herziening van Richtlijn (EU) 2017/1132 met betrekking tot BRIS aan te grijpen om de aanbevelingen in zijn vorige advies van 2011 zorgvuldig te overwegen;
- rekening te houden met de specifieke aanbevelingen die zijn gedaan in zijn vorige advies inzake het voorstel voor een verordening tot oprichting van één digitale toegangspoort en het eenmaligheidsbeginsel;
- een verwijzing toe te voegen naar de nieuwe verordening die binnenkort in de plaats treedt van Verordening (EG) nr. 45/2001;
- in het voorstel het kader voor gegevensstromen en administratieve samenwerkingsprocedures te specificeren die via het elektronische netwerk lopen, teneinde ervoor te zorgen i) dat iedere uitwisseling van gegevens of andere gegevensverwerkingsactiviteit door middel van het elektronische netwerk (bijv. openbaarmaking van persoonsgegevens via het gemeenschappelijke platform/toegangspunt) plaatsvindt op een solide juridische grondslag, en ii) dat wordt voorzien in toereikende waarborgen voor gegevensbeveiliging, met name met betrekking tot de persoonsgegevens betreffende de diskwalificatie van bestuurders;

⁽¹⁾ Uitvoeringsverordening (EU) 2015/884 van de Commissie van 8 juni 2015 tot vaststelling van de technische specificaties en de procedures voor het systeem van gekoppelde registers dat is ingesteld bij Richtlijn 2009/101/EG van het Europees Parlement en de Raad (PB L 144 van 10.6.2015, blz. 1).

⁽²⁾ In het kader van elektronische levering worden technische specificaties voorgeschreven aan de hand waarvan op elk beleidsgebied van de EU (justitie, aanbesteding, consumentenbescherming enz.) veilige en betrouwbare uitwisseling van documenten en gegevens (gestructureerd, niet-gestructureerd en/of binair) over landgrenzen en sectoren heen kan worden gewaarborgd. Als gevolg daarvan kunnen organisaties die hun IT-systeem onafhankelijk van elkaar hebben ontwikkeld, op een veilige manier met elkaar communiceren wanneer zij met een e-leveringsknooppunt verbonden zijn. Zie de website van de Commissie: <https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/2017/06/19/BRIS+Now+Live+on+the+European+e-Justice+Portal>
<https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/What+is+eDelivery+-+Overview>

⁽³⁾ Werkdocument van de diensten van de Commissie — Impact assessment (Effectbeoordeling) — SWD(2018) 141 final, 1.4.1 Driver: What causes the problem? (De oorzaak van het probleem), bladzijde 13 en volgende.

⁽⁴⁾ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de oprichting van één digitale toegangspoort voor informatie, procedures en diensten voor ondersteuning en probleemoplossing en houdende wijziging van Verordening (EU) nr. 1024/2012, COM(2017) 256 final, 2017/0086 (COD). Zie advies 8/2017 van de EDPS inzake het voorstel voor één digitale toegangspoort en het eenmaligheidsbeginsel: https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/17-08-01_sdg_opinion_en.pdf

⁽⁵⁾ Toelichting bij het voorstel, bladzijde 6.

- een verwijzing toe te voegen naar Besluit 2014/333/EU, waarin de taken en verantwoordelijkheden van de Commissie bij het verwerken van gegevens in het kader van het e-justitieportaal worden vermeld;
- duidelijkheid te scheppen omtrent de respectieve verdeling van taken en verantwoordelijkheden van elke partij die betrokken is bij de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de functie van verwerkingsverantwoordelijke (al of niet gezamenlijk).

Brussel, 26 juli 2018.

Giovanni BUTTARELLI

Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming
